

Posudek školitele na diplomovou práci

Bc. Šárky Peléškové

Pozitivní a negativní vztah ke zvířatům

vedoucí: **RNDr. Eva Landová, Ph.D.**

konzultant: **doc. RNDr. Daniel Frynta, Ph.D.**

Katedra Zoologie, Oddělení ekologie a etologie

PřF UK Praha, 2016

Předložená diplomová práce zahrnuje celkem 71 stran, z toho 11 stran příloh a 8 stran citací.

Metoda řazení obrázků podle jedné z těchto emocí u hadů ukázala, že existují stimuly, které vzbuzují specificky spíše strach, a jiné spíše odpor, jiné zase vzbuzují smíšené emoce. Hadi jsou ovšem vnímáni jako prioritizované stimuly a je možné, že u jiných taxonů budou platit jiná pravidla pro vzájemný vztah emocí, které hodnocené druhy vyvolávají. Navíc, také individuální citlivost k jednotlivým emocím může hrát roli.

Předkládaná studie je tedy koncipovaná jako prvotní explorace vztahu krásy a odporu (někdy také strachu) u vybraných tříd obratlovců, tj. u savců, ptáků, obojživelníků a pracuje na úrovni vyšších taxonů (čeledí, řádů, podřádů). Detailnější studium morfologických a barevných znaků přispívajících k hodnocení krásy a odporu bylo pak hodnoceno pouze u obojživelníků. K hodnocení strachu ze zvířat a k zhodnocení individuální míry citlivosti ke znechucení se používají specifické dotazníky (Snake Questionnaire; Klorman et al. 1974; česká validizace Polak et al. 2016 a Disgust Scale – Revised (DS-R); Haidt et al. 1994; Olatunji et al. 2007). Vztah mezi hodnocením obrázků a individuálními výsledky v dotazníku byl také zkoumán u vybraných taxonů. Krása u jednotlivých taxonů byla měřena metodou srovnávání všech stimulů, zatímco strach a vnímané znechucení bylo testováno pomocí metody výběrů všech stimulů, které podle respondentů vzbuzují danou emoci. Tato metoda, jak se ukázalo, spolehlivě zachycuje druhy, na něž je nejsilnější emocionální odpověď. Výběr takových stimulů je nutný pro následná psychofyziologická měření, která by měla na tuto práci navazovat. Podobně, pomocí výběrů byla zkoumána i ochota lidí hodnocené zvířata chránit.

Práce ukázala, že vztahy mezi jednotlivými emocemi vzbuzovanými zvířaty jsou sice obecnější povahy, ale podléhají i specifickým pravidlům platným pro jednotlivé vyšší taxony. Pokud vezmeme v úvahu hodnocení krásy, znechucení, strachu a jejich vliv na ochotu daný druh chránit. V případě savců a ptáků by lidé nejochootněji chránili druhy krásné a málo odporné. Také zde spolu koreluje vnímaný strach a znechucení z hodnocených zvířat. U savců ovšem koreluje také strach a ochota chránit, zatímco ptáky vzbuzující strach by respondenti chránit nechtěli. U savců nekoreluje krása se strachem, u ptáků je však mezi nimi negativní vztah. Také u

detailnějšího bodového hodnocení u obojživelníků se ukázalo, že hodnocení atraktivity a znechucení spolu značně koreluje, a že málo krásní obojživelníci jsou zároveň vnímáni jako velmi odporní a naopak. U všech testovaných skupin se prokázala souvislost dosaženého skóre v dotazníku testujícím znechucení s hodnocením zvířat, například, lidé s vyšší citlivostí ke znechucení hodnotí obojživelníky v průměru jako méně krásné a více odporné. Tyto výsledky se zakládají na velmi slušném materiálu. Celkem 536 respondentů se zúčastnilo hodnocení sedmi souborů ilustrací a fotografií obojživelníků, savců a ptáků.

Z pohledu školitele byla spolupráce s Šárkou Peléškovou bezproblémová, věci na kterých jsme se dohodly, samostatně řešila a vše stačilo říci pouze jednou. Šárka se velmi rychle učila jak zvládat jednotlivé grafické i statistické programy a vymyslela některé technické inovace, které jí usnadnily zpracování dat. Průběh řešení práce byl však ovlivněn jejími zdravotními problémy i novými objevy, které trochu pozměnily původní zadání práce. V závěru však studentka pracovala rychle a efektivně. Celkově jsem velmi spokojena se závěrečnou podobou práce. Proto ji plně doporučuji k obhajobě i **výbornému hodnocení**.

V Praze 5.9. 2016

RNDr. Eva Landová, Ph.D.